

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра логіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

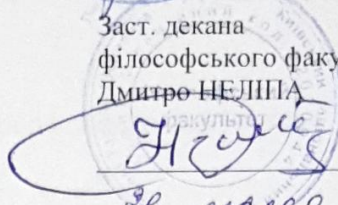
Заст. директора
Інституту журналістики
Віталій КОРИССВ

« 09 » серпня 2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

« 09 » серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА
для студентів

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Ведучий програм телебачення»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Крикун В.Ю., к.ф.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

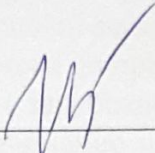
КИЇВ – 2021

Розробник: Крикун Віталій Юрійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Затверджено

«30» серпня 2021 р.

Зав. кафедри логіки

Ірина ХОМЕНКО

Протокол № 1 від «30» 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії

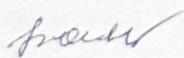

Ірина МАСЛІКОВА

«31» серпня 2021 року

Схвалено науково - методичною комісією Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Анастасія ВОЛОБУСВА

«31» серпня 2021 року

1. Мета дисципліни «Риторика» — розвинути мисленнєві, мовленнєві уміння та навички; опанування засобів ефективної переконуючої комунікації за умови різноманітних ситуацій життєвого і професійного спілкування; розвивати здібності в галузі ораторського мистецтва, вдосконалювати навички створення і виголошення публічних промов.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають знати основні етапи та характеристики історичного процесу; основні загальнонаукові теорії та методи досліджень; закони логіки та основні вимоги до правильного мислення; основні твори класичної української літератури та зарубіжної літератури.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо визначених феноменів, явищ або процесів; визначати закономірності та особливості предметів дослідження.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного мислення та прогнозування стосовно історичних, соціально-політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Риторика» належить до переліку обов'язкових для вивчення дисциплін та викладається у II семестрі 4 курсу рівня підготовки бакалавр. В межах навчальної дисципліни визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика риторики як науки. Метою навчальної дисципліни є розкриття основних понять, процесів виникнення, розвитку і трансформації у хронологічному та семантичному розумінні риторики як науки; виховання високорозвиненої, гармонійної особистості, діалектично мислячої, з високоякісним мовленням, ефективним спілкуванням; формування стійкої системи знань про теоретичні та практичні аспекти комунікативної діяльності та ораторських виступів. Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок, необхідних для професійної діяльності фахівця в галузі культури та мистецтва, а саме ефективної технології комунікації, що є безумовним свідченням комунікативної компетентності сьогоdnішнього студента — завтрашнього фахівця та враховує сучасні наукові досягнення в осмисленні таємниць мистецтва словесного вираження і впливу на аудиторію. Особлива увага приділяється мовленнєвій культурі, навичкам ведення конструктивного діалогу.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань, що акумульовані в риторичній науці і представлені в таких основних напрямках, як:

1. Мисленнєва (логічну) культура — самостійність, логічність (ясність), продуктивність, самокритичність (рефлексія), гнучкість, швидкість (оперативність).

2. Культура мовлення — правильність (нормативність), точність (ясність), доступність, доцільність, виразність (художня образність), експресивність, техніка мовлення, володіння голосом (дикція, артикуляція, дихання), паузація, інтонація.

3. Комунікативна культура — повага до співрозмовника, тактовність (коректність), емпатійність, ввічливість, розкутість, управління поведінкою слухачів (аудиторії), залучення однодумців, навички успішного проведення комунікації.

4. Сценічна (театральна) культура — виконавське мистецтво (артистизм), управління жестами, мімікою, позою, ходом; зовнішній вигляд — культура одягу тощо.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних **загальних компетентностей**:

ЗК 8. Здатність прийняття рішень.

ЗК 16. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку журналістики, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовуючи різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних **спеціальних (фахових, предметних) компетентностей**:

ФК 2. Знання компонентів видовищних та мистецько-видовищних, творів, їх базових основ та специфіки системи виражальних засобів.

ФК 4. Знання основ драматургії як першооснови екранної образності.

ФК 8. Вміння пошуку та відбору фактів, подій, явищ, які становитимуть тематичну основу екранного продукту, використовуючи різні джерела та методики одержання інформації.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	% у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	своєрідність риторики як	Лекція,	Усна доповідь	10

	самостійної теоретико-прикладної науки, етапи розвитку риторики як науки і навчальної дисципліни	лабораторні, самостійна робота		
1.2	основні рекомендації стосовно аналізу і відбору матеріалу для промови	Лекція, лабораторні, самостійна робота	Усна доповідь	10
1.3	основні рекомендації стосовно варіантів розташування матеріалу в промові	Лекція, самостійна робота	Усна доповідь	10
1.4	види засобів прикрашення промови, прийоми активізації уваги слухачів	Лекція, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії.	10
	Вміти:			
2.1	екстраполювати основні принципи риторики на комунікативну діяльність у сфері професійної діяльності	Лекція, лабораторні, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження.	10
2.2	враховувати та використовувати на свою користь особливості комунікативної культури співрозмовників (аудиторії)	Лекція, лабораторні.	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження.	10
2.3	вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики, вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування	Лекція, лабораторні.	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження.	10
2.4	логічно правильно, етично коректно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати у промові свій стиль	Лекція, лабораторні.	Усні доповіді, дискусії.	10
	Комунікація:			
3.1	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, промов, есе, презентацій, конспектів; приймати участь у фахових	Лабораторні, самостійна робота	Усні доповіді, практичні завдання.	5

	дискусіях			
3.2	вести полеміку стосовно визначених питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом риторики	Лабораторні, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження.	10
	Автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу зі сфери досліджень риторичної проблематики, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Дискусії.	5
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень в галузі риторики та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Лабораторні, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, практичне завдання.	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
	Програмні результати навчання											
ПРН-1. Володіє культурою мислення, аналізує та обробляє інформацію за допомогою використання відповідних методів, встановлює зв'язки зі вже набутими знаннями.	+	+	+	+	+	+		+	+		+	
ПРН-6. Усвідомлює функціональні можливості комп'ютерно-інформаційних систем. Володіє засобами комп'ютерного опрацювання текстових документів. Вільно орієнтується у комп'ютерних можливостях передачі інформації, використовуючи Інтернет, електронну пошту тощо, у спеціалізованих програмах, спрямованих на професійну діяльність, засобах їх створення. Володіє технологіями роботи у мережі Інтернет.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-7. Демонструє усвідомлення суті проблеми, вміння знаходити рішення в стандартних та нестандартних ситуаціях, готовність взяти на себе відповідальність за наслідки.	+	+	+	+	+			+	+	+	+	
ПРН-8. Демонструє естетичний смак, здатність досягнути прекрасне та його відмінність від потворного задля з'ясування рівня художньо-го твору, естетичне неприйняття творів низького художнього рівня, спотворених при втіленні дій, вчинків людей, негативних явищ дійсності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Використовує критичну рефлексію для аналізу та оцінки художнього явища. Адекватно оцінює рівень власних творчих доробків і потенціалу. Відчуває потребу у самовдосконаленні.															
ПРН-10. Тлумачить культуру поведінки як одну із основних умов ефективного функціонування творчо-виробничої групи, усвідомлює необхідність узгодження особистої поведінки з інтересами суспільства, колективу. Дотримується професійного етикету, вміє доцільно вибудовувати поведінку у професійних і міжособистісних стосунках.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-11. Орієнтується в сучасних видах навчання, адаптує їх до професійної діяльності. Застосовує принципи і методи розвитку креативності у професійній діяльності. Аналізує різноманітні психологічні фактори впливу на формування творчих здібностей особистості;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-13. Чітко уявляє компонентний склад аудіовізуального твору, розуміє природу, характеристики і властивості кожного з них, можливості взаємодії.	+	+	+	+	+	+	+	+							
ПРН-14. Розуміє різнорівневу природу змістового наповнення твору, як якісні зміни руху від фотографічної тотожності зображуваного і зображеного (інформаційний рівень), подальшої суб'єктивізації зображуваного як появи в зображеному особливих, якісно нових змістових значень - вияву авторського бачення-ставлення (виразний рівень), до третьої стадії естетичної трансформації – виведення зображеного на рівень узагальнення (образний рівень).	+	+	+	+	+	+	+	+						+	+
ПРН-15. Вільно орієнтується у сучасному інформаційному просторі. Вміє віднаходити та багатоаспектно вивчати актуальну тему, пояснювати й інтерпретувати факти, розрізняти головне і другорядне. Володіє знаннями принципів роботи з джерелами інформації. Вміє цілеспрямовано працювати з людиною, документом, фактологічним наповненням оточуючої дійсності.	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-17. Тлумачить слово як складову аудіовізуального образу. Усвідомлює суть та функції словесної дії. Володіє знаннями фонетичних, орфоепічних, лексичних, граматичних, семантичних та стилістичних норм української мови. Вміє виявити та відкоригувати помилки в усній та письмовій мові. Використовує в професійній діяльності палітру різноманітних мовних засобів виразності. Володіє навичками органічного поєднання слова з контекстом аудіовізуального твору.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки: Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.8), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.7); (комунікація 3.1-3.4); що складає 60% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь:

2 бала – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

1 бал – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності;

2. Доповнення / участь у дискусії:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Есе:

8-14 балів – студент опрацював необхідний текст із детальними цитуванням, відповідними власними зауваженнями, враженнями та поясненнями;

2-7 балів – студент опрацював необхідний текст з окремими власними зауваженнями, враженнями, поясненнями та цитуваннями, але без цитувань.

4. Самостійна робота:

15-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній роботі

9-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються окремі неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній роботі.

0-8 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст визначених для опрацювання праць. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

- залік:

16-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи;

11-15 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність письмової

роботи, допускаються несуттєві неточності;

6-10 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

0-5 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу навчальної дисципліни та виконання індивідуальних творчих робіт (есе).

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь, практичне завдання	Лабораторні протягом семестру	«1» x 12 = 12	«2» x 12 = 24
Доповнення	Лабораторні протягом семестру	«1» x 12 = 12	«2» x 8 = 16
Підготовка та презентація ораторської промови на обрану тему (самостійна робота)	В кінці семестру	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Залік		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Лабораторні	Самостійна робота
<i>Частина 1. Сутність та основоположення риторики як науки</i>				
1	Сутність та цілі риторики як науки. Специфіка риторичного підходу при дослідженні комунікативної практики.	2	3	10
2	Переконання як базова категорія риторики. Модуси переконання.	3	4	10
3	Поняття «воля до влади». «Риторична культура» та її значення у розвитку суспільства.	3	2	10
4	Форми (формати) мовленнєвого спілкування. Основні жанри ораторських промов.	2	3	10
<i>Частина 2. Основні розділи риторики</i>				
5	Розділи класичної риторики. Основні засади інвенції як розділу риторики.	2	4	10
6	Основні засади диспозиції як розділу риторики.	2	4	10
7	Основні засади елокуції як розділу риторики.	2	2	10
8	Основні засади меморії як розділів риторики.	1	2	10
9	Основні засади акції як розділів риторики. Релаксація.	2	4	10
<i>Частина 3. Сучасні комунікативні технології</i>				
10	Специфіка НПЛ та PR як сучасних комунікаційних технологій.	1	2	10
	Разом	20	30	100

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій - 20 год.

Лабораторні заняття - 30 год.

Самостійна робота - 100 год.

Рекомендована література:

Основна:

1. Абрамович С. Д. Риторика : навч. посіб. Львів : Світ, 2001. 238 с.
2. Бондаренко В.В. Риторика: конспект лекцій. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2008. 121 с.
3. Бродська Р.В. Риторика. Практикум. Методичні рекомендації. Севастополь : Рібест, 2008. 44 с.
4. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. К. : Кондор, 2003. 264 с.
5. Конверський А. Є. Критичне мислення: підруч. К. : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
6. Колотилова Н. А. Риторика : навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
7. Крикун В.Ю. Риторика: навч. пос. К.: ВПЦ «Київський університет», 2019. 223 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
9. Себаг-Мантефіоре С. Промови, що змінили світ: пер. В. Горбатко. К.: КМ-БУКС, 2017. 328 с.
10. Томан І. Мистецтво говорити: пер. з чес. 2-е вид. К., 1989. 293 с.

Додаткові джерела:

1. Мовленнєва комунікація: підручник. С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Бондаренко В.В. Риторика: конспект лекцій. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2008. 121 с.
3. Кушнір Р.О. ВЕЛИКИЙ ОРАТОР, або як говорити так щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 258 с.
4. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво. Філософські твори : в 3 т. К., 1979. Т. 1. С. 101–433.
5. Риторика: теоретичні та практичні аспекти комунікації: монографія / відп. ред. В.М. Вандишев. Суми: СумДУ, 2015. 112 с.
6. Риторика: навч. посібн.; упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с.
7. Риторика: теоретичні та практичні аспекти комунікації: монографія; ред. кол.: проф. В.М. Вандишев, проф. Я.З. Ліханський, проф. О.С. Переомова; відп. ред. проф. В.М. Вандишев. Суми: СумДУ, 2015. 112 с.
8. Паскаль Б. О геометрическом уме и об искусстве убеждать. Логика и риторика. Минск, 1997. С. 209–235.
9. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво. Філософські твори : в 3 т. К., 1979. Т. 1. С. 101–433.
10. Промови, що змінили світ. Харків : ФОЛІО, 2009. 347 с.
11. Сагач Г. М. Золотослів : у 2 ч. К., 1998. 253 с.
12. Perelman Ch. The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation. Ch. Perelman, L. Olbrechts-Tyteca. London : University of Notre Dame Press, 1969. 566 p.
13. Boardman F. Logic and Contemporary Rhetoric: The Use of Reason in Everyday Life. F. Boardman, N. Cavender, H. Kahane. Cengage Learning. 2017. 429 p.